

Людмила Александрович

*Науковий керівник – канд. іст. наук, доцент Гулай В. В.,
Національний університет “Львівська політехніка”*

КОНФЛІКТ В ПІВНІЧНІЙ ІРЛАНДІЇ: ЗАГРОЗИ ЕСКАЛАЦІЇ

Конфлікт у Північній Ірландії розпочався в першій половині 19 століття і триває до сьогоднішнього дня. Не зважаючи на підписання багатьох мирних угод, насильство ще спалахує на вулицях.

The conflict in Northern Ireland began in the first half of the 19th century and continues to this day. Despite the signing of many peace agreements, violence still erupts in the streets.

Конфликт в Северной Ирландии начался в первой половине 19 века и продолжается до сегодняшнего дня. Несмотря на подписания многих мирных соглашений, насилие еще вспыхивает на улицах.

Північну Ірландію ось уже багато десятиліть називають “гарячою” точкою Сполученого Королівства. Перші суперечки відбулися ще в середньовіччі між місцевими жителями і сторонніми англійцями. Ірландія виявилася в залежності від більш могутньої Британії, тому землі конфісковувалися і віддавалися англійським переселенцям. В 1801 Ірландія стала частиною Сполученого королівства Великобританії та Ірландії.

Протягом 1919–1921 рр. відбувалась англо-ірландська війна, внаслідок якої Ірландія отримала незалежність від Великої Британії, за винятком шести північно-східних графств Ольстера – Північної Ірландії, які залишилися у складі Сполученого Королівства, що й призвело до виникнення ольстерської проблеми. Лише в 1949 р. Республіка Ірландія вийшла з Британської співдружності націй і стала повністю незалежною. Католики, які залишилися в шести графствах півночі – Ольстері, стали етнічною і конфесійною меншістю, а протестанти, відповідно, більшістю. Дві ворогуючі спільноти робили все для поглиблення розколу. Католики вимагали

створення окремих шкіл і розселялися компактними “гетто”. Поступове наростання напруження в Північній Ірландії спричинив також нерівномірний соціально-економічний розвиток двох громад. У 1972 в Північній Ірландії був введений режим прямого правління. Це призвело до найжорстокіших безладів і повстань. Усього впродовж 1972 -1975 рр. в Північній Ірландії загинуло 475 осіб [2].

З початку 90-х рр. ХХ ст. розпочинається якісно новий етап розвитку північноірландського конфлікту, для якого характерне зменшення напруження на північному сході ірландського острова. Першою вдалою спробою врегулювання конфлікту стала англо-ірландська угода 1985 р., в якій підтверджувалася приналежність території Північної Ірландії Великобританії, до тих пір, поки за це виступає більшість її жителів. Першим позитивним наслідком цієї угоди стало прийняття в 1993 р. Декларації на Даунінг-стріт, яка заявила про принцип запрошення за стіл переговорів усіх зацікавлених сторін, за умови їх відмови від насильства. В результаті цих домовленостей Ірландська Республіканська Армія заявила про припинення вогню.

Новий теракт, організований членами Ірландської Республіканської Армії в Лондоні 9 лютого 1996 року, перервав перемир'я. Чергове загострення ситуації змусило британську сторону почати переговори. З метою зірвати переговори ІРА провела ряд терактів в 1997-1998 рр., проте 18 вересня 1998 р. заявила про припинення військових дій [2].

Існує думка про те, що кульмінацією конфлікту в Північній Ірландії стало підписання Белфастської угоди 1998 р., яка хоч і вирішила ряд політичних питань, однак не зупинила поновлення терористичних актів з боку ірландських організацій. Таким чином можна констатувати що конфлікт не завершений [5].

28 липня 2005 р. керівництво ІРА заявило про повну відмову від насилля та роззброєння. Перехід до демократичних методів боротьби за права етноконфесійної меншини дав змогу розпочати вивід британських військ із Північної Ірландії. Певний внесок у примирення протестантів і католиків Північної Ірландії зробили ООН, ЄС, Рада Європи. Але Рада Безпеки ООН так і не ухвалила рішення про введення в Ольстер миротворчих сил, оскільки проти цього заперечував її постійний член – Велика Британія. Завдяки новій програмі, затвердженій Європейською комісією, Північна Ірландія отримала 2,7 млрд. євро для свого економічного і соціального розвитку в 2000-2006 рр., що дуже важливо для британського уряду, оскільки певною мірою знімає з нього тягар економічної допомоги

провінції [3]. 1 серпня 2007 р. офіційно завершена операція британської армії з підтримки порядку в Північній Ірландії (Ольстері), яка тривала 38 років.

Проте незважаючи на політичні угоди, конфлікт як і раніше залишається невирішеним. Хоча сьогодні в Північній Ірландії вже немає попереднього рівня насильства, тут залишились окремі радикальні й екстремістські елементи Конфлікт у Північній Ірландії далеко не вичерпаний, про що свідчать сутички у Белфасті. Незважаючи на всі зусилля політиків, й насамперед британського прем'єра Девіда Камерона, першого міністра республіки Пітера Робінсона та його заступника Мартіна МакГіннеса, насильство ще спалахує на вулицях [1].

В 2005 р. у Північній Ірландії відбулися наймасштабніші заворушення за останні 10 років. Ситуація в Белфасті різко загострилася після того, як уряд змінив маршрут традиційного параду протестантів, заборонивши їм проходити католицькими районами. До сьогоднішнього дня ситуація в Північній Ірландії розпалюється перед щорічним парадом 12 липня, в якому беруть участь тисячі членів протестантського ордену оранжистів. Оранжисти (Orange Order) є найчисленнішим протестантським орденом Ірландії. Його було створено в 1795 р., він налічує понад 75 тисяч членів як у Північній Ірландії, так і в Ірландській Республіці [4].

Нова хвиля протестів розпочалася в грудні 2012 р., причиною мітингів і зіткнень стало рішення міської ради Белфаста, що передбачає заборону на вивішування державного прапора Великобританії над ратушею в несвяткові дні. Символічні питання на кшталт підняття прапору часто-густо створюють напруженість у Північній Ірландії, де пліч-о-пліч живуть пробританські протестанти-юніоністи та католики, які хочуть увійти до складу Ірландії [6]. Молоде покоління Північної Ірландії стоїть перед складним вибором. При сповільненні темпів виробництва та зростанні безробіття у молоді часто немає іншого вибору, як згадувати старі звички та виходити з протестами на вулиці. Тоді, як більша частина людей прагне миру та спокою.

Список використаних джерел та літератури:

1. Белфаст: британський прапор як яблуко розбрату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.euronews.com/2013/01/05/uk-man-arrested-after-shots-fired-at-police-in-belfast/>. – Назва з екрана
2. Коцан Н. Я. Історія виникнення та розвиток північноірландського конфлікту [Електронний ресурс] / Н. Я. Коцан, М. І. Янюк. – Ре-

жим доступу: http://archive.nbuu.gov.ua/portal/natural/nvnu/misnarod_vidnos/2008_6/R5/1.pdf. – Назва з екрана

3. Ольстерська проблема в політиці Великої Британії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://librar.org.ua/sections_load.php?s=policy&id=301&start=5. – Назва з екрана

4. Оранжисти влаштували масові заворушення в ірландському Белфасті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.newsgu.ua/world/21jun2011/belfast.html>. – Назва з екрана

5. Філіповський В. Аналіз конфлікту в Північній Ірландії [Електронний ресурс] / В. Філіповський. – Режим доступу: <http://h.ua/story/242442/>. – Назва з екрана

6. Що стоїть за протестами у Белфасті? [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://ua.euronews.com/2013/01/07/northern-ireland-behind-the-flag-riots/>. – Назва з екрана